

Prijazna beseda starišem idrijskih otrok.

(Konec.)

Kako pa hočemo učениke v podučevanji otrok podpirati? bote morebiti vprašali. Na to vprašanje hočem Vam v sledečih versticah odgovor dati.

Dokler otroci še niso za šolo dorastli in jih le še doma imate, pazite, da v njih zbujate najnježniša čutila ljubezni in prijaznosti, t. j. željo, da ljubijo in da jih drugi ljubijo, da so sočutni in delavni za svojo srečo in za srečo svojih rodovincev, da so vdani in vbogljivi, da so odkrito-serčni in da jih veseli vse lepo in blago, da so pohlevni in priljudni. Ako ste otrokom te lepe lastnosti vcepili in so oni šesto leto svoje starosti spolnili, pripeljite jih v začetku šolskega leta zapisat v šolo. Ako pa ktera mati ali kateri oče misli, da je otrok s šestimi leti še preslaboten na telesu in duhu, naj ne posluša le svoje, morebiti napačne ljubezni do otroka, ampak pelje naj ga k zdravniku, ki ga bo pregledal in povedal, ali je otrok za šolo sposoben ali ne. Ko so Vaši otroci v šolo vpisani, preskerbite jim po svoji moči šolskih bukev in družega šolskega orodja, ker veste, da brez potrebnih šolskih reči učenec ne more dobro napredovati. Revnim otrokom se knjige in vse, kar za šolo potrebujejo, zastonj preskerbi. Dolžnost starišev je, da svoje otroke večkrat opominjajo, da naj svojo šolsko orodje čedno in nepoškodovano ohranijo; ker do pomazanega in pokvarjenega šolskega orodja nimajo otroci nič več tacega veselja, iz razterganih bukev se ne marajo radi učiti, in čutilo za vse lepo popolnoma zanemarijo.

Kadar imajo otroci vsa potrebna orodja, je Vaša dolžnost, blagi stariši! da jih prav redno v šolo pošiljate, in sicer ne prezgodaj in ne prepozno. Kako daleč je do šole, Vam je znano, in prav dobro veste, koliko časa otroci do šole potrebujejo. Ako gredo otroci prezgodaj od doma, postopajo z drugimi otroci po ulicah in cestah, vganjajo vsake verste nerednosti, in že velikrat je bil marsikteri otrok pri takih priložnostih popolnoma spriden. Otroke prepozno v šolo pošiljati je zopet napačno, ker prvič otrok ne sliši vsega nauka in potem ga tudi vediti ne more, njegov nauk je raztergan; drugič pa moti tudi učitelja in druge učence, in ne more se tako vspešno učiti, kakor pri rednem pošiljanji otrok v šolo.

Nikdar pa ne dopuščajte otrokom, da bi zarad kakega malega opraviila iz šole izostajali. Prav pogostoma se otroci izgovarjajo, da so imeli to ali uno opraviti, n. pr. sem šel v mlin, sem šel po denar; po olje, po špeha, sem derva nosil, sem šel v mejo ali gozd po derv, i. t. d. in tako po pol dne, celi dan ali še več dni zamudijo. Taki izgovori so prazni, ker vse to se dá pred šolo ali po šoli opraviti, in Vi stariši imate od takih zamud odgovor dajati, kar Vam gotovo ni ljubo. Raje opravite sami

taka opravila in pustite svoje otroke v šolo iti, ker zamuda v šoli je veliko večja, kakor pa Vam otroci doma koristijo, ako jih od šole zadržujete. Ako pa Vaši otroci zarad bolezni ali iz kakega drugega veljavnega vzroka ne morejo v šolo priti, naznanite to sami ali pa po kakem zanesljivem učencu dotičnemu učitelju ali dotični učiteljici, da bojo potem šolske zamude Vaših otrok opravičene, in tako ne bote imeli sitnosti in ne zapadete kazni. Ljubeznjivi stariši! pošiljajte tedaj svoje otroke vsaki dan in ob pravem času v šolo, in otroci bodo gotovo bolje napredovali. Glejte pa tudi na to, ako Vaši otroci nimajo tovaršije z otroci, ktere poznate, da so hudobni in sprideni, ali ktere Vam učitelji kot take naznanijo. „Ni ga hujšega od slabega tovariša.“ „Po slabi tovaršiji rada glava boli.“ Vaša naloga pa je tudi, da poprašujete otroke po šolskih predmetih: Kdo je danes učil? Kaj ste se učili? Kaj imate na pamet se naučiti, kaj brati, kaj pisati i. t. d.? Ako ste zmožni in če Vam čas le količkaj pripušča, prepričajte se sami, ali so spolnili otroci svojo nalogo; če pa niste zmožni in Vam čas ne pripušča, da bi poskusili svoje otroke, so li se pripravili za prihodnji nauk, poskerbite si koga drugega; tudi učenec iz višjega ali ravno tistega razreda je dober, da v pričo Vas poskusi Vašega otroka, ali je pripravljen ali ne, in če je izdelal in se naučil svoje naloge? Naj bolje pa bote zvedili o napredovanji svojih otrok, ako dotičnega učitelja pogosto o tem poprašujete. Žalibog, da se to pri nas tako redkokrat zgodi, in stariši, ki se celo šolsko leto za svojega otroka niso pobrigali, se konec leta hudujejo nad učiteljem ali učiteljico, ako je njih otrok slabo napredoval. Vsak učitelj bo Vam rad povedal, v katerem predmetu je Vaš otrok bolj zaostal, kje je bolj slab, v čem mu gre dobro spod rok, ali se obnaša lepo in če spolnuje svoje dolžnosti kot učenec? Kakor hitro pa vidite, da Vaš otrok ne bere, preden gre v šolo, ali kadar iz šole pride, ali da le malokrat kaj piše, spoznajte iz tega, da je otroku malo mar za šolo, da gotovo slabo napreduje in da je treba pomoči zoper lenobo, ktera se je otroka lotila. Idite tedaj k učeniku, poprašajte ga, poslušajte njegove nasvete, ravnajte se po njih, in napredek Vaših otrok bo gotovo boljši. Kadar svoje otroke poprašujete, če se imajo kaj učiti, ali če imajo kaj pisati pa Vam odgovore, da že vse znajo, da nimajo nič učenja in pisanja, ne verjemite jim, taki odgovori so žalostni in niso resnični, in zopet kažejo lenobo, ktera se hoče otroka polastiti. Učitelj uči svoj nauk vsak dan naprej, ker šolski nauk je razdeljen na več let, in vsako leto ga mora učitelj vzeti toliko, kolikor mu je po postavi odmerjenega, in nikoli ne uči ravno tistega, ampak ponovlja poprejšno in gre dan za dnevom, korak za korakom, naprej. Zatoraj je vsaka šolska zamuda otrokom v napredku na kvar.

Preden sklenem, dovolite mi še eno opazko. Kadar gredo Vaši otroci v šolo, pogledjte jih vsaki dan, ali so čedno umiti in lepo počesani, ali

je njih obleka, kolikor mogoče, cela in snažna? Res je, da je veliko starišev revnih, ki ne morejo svojih otrok lepo in čedno oblačiti, pa dosti je tudi nerednih in zanikernih, in ta nerednost in zanikernost starišev se vidi na umazanih in razcapanih otrocih. Čedite in snažite svoje otroke, da se bodo tudi oni že v mladosti snažnosti navadili; kajti snaga je Bogu in ljudem draga!

Ljubeznjivi stariši! ako se bote po teh besedah ravnali, bote učitelje v podučevanju otrok podpirali; Vaši otroci bodo v šoli bolj napredovali in iz njih bodo postali dobri kristjani in zvesti in vdani državljani.

Anton Umek Okiški.

D.

»Sestrica lepše pridejo za nami,
V gorkejših dnevih bolj prijeten glas,
Če najdemo prijateljstva med vami,
Če pride srečniši in lepši čas.«

Da dneva belega se veselimo, ljubezen radostna je razlog, kaže Okiški v svojih pesmih; a dasi vsegdar ljubezen, bila je razlog mnogim vendar le žalostna, in v tej je po Zg. Danici 1860 l. 7 šestošolec zapel sonet milemu „Součencu v spomin“, pridnemu Fr. Kerču, umerlemu domá na Primskovem pri Kranju, kjer je bil z več drugi o pogrebu tudi sam pričujoč (Pesm. str. 140). — V l. 11 je „Drobtinica za pobožne duše“, v kateri se zveličani O. Baltazar Alvarec in blažena Marija Diac pogovarjata o terpljenji, ki si ga človek ne nakoplje sam, in mu je ravno zato močno zasluživo, ako ga prenaša z vdanostjo v voljo Božjo. — S to drobtinico je poslal Danici i pesem „Spomladno jutro“ str. 94, v kateri ga opéva pomenljivo po začetku, krasu in sveršetku. — Kakor je zložil bil Okiški ranjkemu knezu A. A. Wolfu spomenico žalostno, tako je spletel knezu „Jerneju Vidmarju“ o slovesnem nastopu škofije ljubljanske l. 14 str. 114 radovanjko, češ, če zmaga bo naša, na veke veljá. — V istem tečaju nahaja se l. 25 še sprelepa pesem „Hrepenenje“ po sprelepi domovini nebeški (Pesm. str. 47 — 49). —

Bilo je l. 1848, da so dovolili slovenščini v srednje šole, v gimnazijo, in glasila se je, kolikor pomnim, tedaj tudi o sklepu, toda le v šoli slovesno; za ravnatelja Nečáska pa se je prikazala tudi javno, in v Glasniku l. 1860 zv. VI str. 188 se bere: „Kakor je v gimnazijskem letniku Ljubljanskem poleg nemškega sostavka tudi slovenski, ki ga je spisal g. J. Marn, katehet nižje gimnazije, zdaj tudi za slovenski uk poterjen, pod naslovom: „Slovanskega cerkvenega jezika pravo ime, prvotna do-